

① Den hebraiske bibel : Exodusfortellingen

Exodusfortellingen finner vi i delen Exodus i Den hebraiske bibelen, den er omtrent åtti prosent av Toran eller loven. Exodus er også den fortellingen som det refereres mest til i resten av Den hebraiske bibelen. Dette er en fortelling som unngår eller er onsdel av de tre skriftreligionene; Jødedommen, Kristendommen og Islam, men har en fremtredende plass i jødedommen og kristendommen, men spesielt jødedommen. Det er i forhold til jødedommen og Den hebraiske bibelen vi her skal se på Exodusfortellingen. Jeg skal ta for meg innholdet i fortellingen og fremheve de viktigste og mest vesentlige scenene. Videre vil jeg se på historiske spørsmål knyttet til teksten og tilslutt den religiøse betydningen av den.

Da Exodusfortellingen starter er vi i Egypt, hvor Josef tidligere bodde som en del av Israels 12 stammer. Josef og hans slekt er døde, men Israelfolket lever hebraisk, som de også blir kalt har blitt en svært stor gruppe, Faraos, som er en annen enn på Josefs tid, får øynene opp for hvor mange israelitfolk har blitt og vil sette en stopper for det. Han beordrer jordmødrene til å ta de nyfødte barna dersom de er gutter de skal ikke få vokse opp. Jordmødrene kløver ikke gå gjennom med dette, og da Faraos spør hvortil barna fortsatt lever svarer de at hebraiskvinnene er så sterke at de allerede hadde født for jordmøren var der. Faraos blir rasende og sender ut soldatene sine for å drepe guttebarnene. En hebraisk kvinne vil spare barnet sitt; hun plasserer ham i en stråkurv hengt opp på Nilen.

Faraos datter bader i elven da en av tjenestepikene kanner får øye på kurven, og hun finner det lille barnet. Guttens søster ser dette og spør om ikke Faraos datter trenger en hebraisk kvinne til å oppdra barnet og Faraos datter samtykker. Derfor henter så barnets mor, som oppdrar ham. Senere flytter gutten, som har fått navnet Moser, inn hos Faraos datter, som ser ham som hennes sønn Moser vokser så opp hos Faraos. Han gifter seg senere.

Emnekode : BREH-101
Kandidatnr. : 7054
Dato : 28.11.2013
Ark nr. : 2 av 8

En dag Moses ser på hebreerne arbeide og ser han merke til hvordan en hebreer blir slått av en egyptisk tjenestemann. Moses blir sint og dreper tjenestemannen. Etter dette reiser han ut i ørkenen, han gjeter sauene for sin gertaren og angret stort på det han har gjort. En dag ser han en fornubusk i Hammur, men den brenner ikke opp. Han forsøker ikke dette og går nærmere. Da hører han plutselig at rosen snakker til han gjennom busken. Det er Abrahams gud, Isaks gud og Jacobs gud, og han forteller at Moses skal redde israelitfolket fra slavearbeidet i Egypt og føre de tilbake til det brede land, Kanaan. Moses undrer over hvem han skal si fortalte han dette. Gud svarer at det er "jeg er" og "jeg er Abrahams Gud, Isaks Gud og Jacobs Gud." Moses går til Farao og ber om at hebreerne skal få tre reisedøgn, men Farao nekter de å gå. Gud responderer på Faraos svar ved å sende landeplager, slik som grenshoppesvermer. Hver gang Farao svarer nei, sender Gud en ny kardioplage. Den siste han sender går ut på at den sorte gutten i hvert hjem skal bli tatt av dødsengelen, dersom dørsjokken ikke er merket med blod. Etter dette ber Farao dem gå. Men ikke lenge etter de har gått omvintemmer han seg og setter soldatene etter dem.

Moses og folket har kommet til Suisjøen (Rødehavet) og kan se Faraos menn komme bak dem. Vannet åpner seg så, slik at Moses og folket kan gå trosskudd gjennom. I det soldatene kommer lukker vannåpningen seg og tar de med seg. Etter litt kommer Moses og israelitfolket til Sinai-fjellet. Gud hadde fortalt Moses at han skulle samle de her. Moses går så opp på fjellet og ~~for de 40 dager~~ her mottar han steintavlene med de 10 ord fra Jehove. Moses er på fjellet i 40 dager og 40 netter og folket begynner å bli utolmodig. De ber Aron, Moses bror om å lage et gudebilde med dem, en gullkalv. Gud ber Moses stige ned av fjellet og ordne opp med gruppen. Da han ser gullkalven blir han så sint at han knuser steintavlene. Han vender så tilbake til fjellet hvor han mottar steintavlene på nytt. Gud gir han også instruksjoner om et religiøst felt - et tabernakel.

Emnekode : REL-101
Kandidatnr. : 7054
Dato : 28.11.2013
Ark nr. : 3 av 8

gruppen vandrer så videre, og de klager. Tidligere hadde Gud hjulpet dem gjennom Moser, men nå er han ikke like velvillig. Denne delen av fortellingen inneholder også en del lover. Endelig kan de se inn i det lovede land. De forsøker å kjempe mot de som bor i byene, men gir etterhvert opp, og de ønsker å dra tilbake til Egypt. Med dette blir Gud (Jahve) svært sint og bestemmer at de ikke skal få slippe inn i Kanaan, deretter følger en ørkenvandring på 40 år før de igjen er tilbake ved fersekulen til Kanaan. Nå er det barna til Israelsfolket som begynner seg her.

Den siste delen av Exodusfortellingen utgår fra at Moser blir satt på prøve. Gruppen ønsker ny leder; kamper. Folket klager også på vann og ved hjelp av Aron skal Gud dem vann. Problemet er at Moser og Aron tar æren for dette. Med dette bestemmer Gud at de ikke får slippe inn i landet sammen med resten av gruppen. Fortellingen avsluttes med at Moser holder en lang tale og der på toppen av fjellet mener han ser inn i Kanaan.

Som vi kan se er det hovedsakelig Moser og Gud eller Jahve som styrer handlingen. Fortellingen er svært sentral i jødedommen og har en stor religiøs verdi, men hva med den historiske verdien og spørsmål knyttet til den historiske presisjonen. Det har vært og er stor uenighet om Exodusfortellingen er fiksjon eller historisk. Siden den antas å være svært gammel er de få kilder. Man vet ikke den eksakte dateringen på fortellingen, men teksten og jødene sier dette hendte på 1440-tallet f. Kr. Det finnes imidlertid kilder som tilsier at det var egyptere i Kanaan på 1800 f. Kr. Det er få eksterne kilder man har rundt dette for uten det jeg nevnte over. Det er uenigheter med å forstå hvordan de var ved Redenshavet, forskerne har problemer med å sette den geografiske plasseringen inn i bildet og kommet fram til at det må ha vært noen mindre vann, sjøer. Russerteksten til Israelsfolket er det også satt spørsmåltegn ved. Det er ingen spor eller kunn som tyder på at en så stor gruppe mennesker skal ha hatt noen form for sivilisasjoner på de eventuelle stedene.

Emnekode : R2L-101
Kandidatnr. : 7054
Dato : 28.11.2013
Ark nr. : 4 av 8

Når det gjelder de interne kildene er det vanskelig å si om kildene var av muntlig eller skriftlig art. Noen, slik som konservativistene, tror den er skrevet i gamle Israel ved denne tiden, mens andre tror den er fra den post-skavle perioden og har vært muntlig frem til dette. Dermed er det svært vanskelig å vite hvor mye som er fiksjon og hva som har rotter i historien. Konservativistene mener fortellingen er troverdig, men det er noen problemer i teksten, men de har ikke vanskeligheter med å se dens historiske verdi. Minimalistene på den andre siden ser kun på det som fiksjon, betyr ikke at den religiøse betydningen er noe mindre, men det er ikke en historisk fortelling. Maximalistene bekrefter seg en plass mellom de to andre og tenker seg har Exodusfortellingen har rotter i det historiske, men det har blitt lagt til fiksjon for å gjøre den mer interessant og spennende.

En annen faktor som er stor i fortellingen er Gud-faktoren. Det er mange elementer av det overnaturlige, slik som den brennende tornebusken, landflyktene og da Sjåen åpner seg. I forskeren arbeid er ikke det overnaturlige en faktor som tas med, og disse hendelsene har vært forsøkt forklart ved hjelp av naturlige årsaker. Noe slik som en grenshoppantene kunne skje, mens andre hendelser ser de ikke ut til å finne en forklaring på. Dette er også med på å sette spørsmålstegn ved det historiske rundt fortellingen.

Selvom det er uenighet rundt den historiske verdien av teksten er den religiøse verdien stor. Viser historien til en av "heltene" og hvordan han ved hjelp av Gud førte folket - Israelfolket - ut av fangenskap og tilbake til Kanaan, det lovet land. En del av forhistorien til Israelfolket, er med på å gi dem den identiteten de har som folk og religiøs gruppe. Og på for kunne det bidra til å forsterke identiteten som en gruppe, dersom de hadde en sterk forståelse av seg som en gruppe var det en større lojalitet mot gruppen, dette var viktig og verdsett i det gamle samfunnet. Fortellingen viser også Guds makt og styrke. Fra den brennende tornebusken til inngangen til Kanaan viser Guds makt i hjelp og skilt. Tilleg er det en vesentlig del, det faktum at man skal følge og ikke trosse Gud, dersom folket gjorde det, bli det klare konsekvenser, sin gode oppførsel og moralen.

Teksten viser Moses som et godt forbilde, han er tro mot Gud og følger hans lov, i hvert fall for det meste. Den første kvingen av paktens med slaktningen av lammet er også en del av Exodustfortellingen, dette kom ikke fram under innholdet. tillegg til dette er paktens også en del av denne fortellingen. I Pakten mellom Gud og Abraham ser Gud at han skal verne om ham folk, og det er jo det han gjør her, med Moses som hjelpe. tillegg kan vi se på det som skjer på Sinai-fjellet som en ny pakt, men her er det her "krev" til menneskene, lovene og reglene Moses mottar, der i blant de 10 ord.)

Som vi kan se er Exodustfortellingen en omfattende fortelling, som strekker seg fra fangenkapet i under Faraos i Egypt til Sinai-fjellet og tilslutt videre til Kanaan. Helt vekk er Gud en sentral kraft i fortellingen og den som styrer hendelsesforløpet i stor grad. Det er usikkert om de historiske rettene til fortellingen og det er få ting som kan bevises pga liten tilgang på kilder, men den religiøse betydningen er fortsatt stor. Man kan også se på den som en kilde til hvordan de hadde den gangen og hvordan de så på religionen.

→ se i notene eller fortellingen illustrerer også hvordan israelittene ble "kjent" med Jahve. De knyttet betydningen "Abraham gud" eller lignende.

② Den kristne Bibelen: lukasevangeliet

lukasevangeliet er et av fire evangelier i det nye testamente. Evangeliene forteller om Jesus og Jesus liv, men gir ingen direkte tilgang til Jesus. En av de mest sentrale delene av evangeliet er lidelseshistorien med korsfestelsen, det er den det er fokus på i denne oppgaven, for jeg går inn på selve teksten så jeg ser utt om lukasevangeliet og sjonger.

lukasevangeliet er en historisk biografi. Den handler om Jesus og hans liv som Messias. Vi følger ham fra fødselen i krybben til korsfestelsen og oppstandelsen, for et sakte davel med disiplene. Gjennom evangeliet blir Jesus fremtitt gjennom de utsagnene og handlingene han gjør. Det er klart at Lukas ønsket å fremtitt ham i et spesielt lys, og gjennom evangeliet ser vi at gjennom disse handlinger forstås det han sier og ~~under~~ om blant annet til disiplene. En persons karakter, verdier og betydning er viktig å ta frem. En persons sakte ord er viktig i en biografi, sier mye om den personen det menneske var. også dette har Lukas med og vi skal lenge ned se betydningen av disse sakte ord på korsfest.

Lukas 23, 32-49 viser korsfestelsen av Jesus Kristus og omstendighetene rundt dette, men hva er det som skiller denne teksten fra historien som helst tekst, hvordan ferdig dram et religiøst budskap? Da Jesus blir korsfestet ber han om tilgivelse for bødene, han sier de ikke vet hva de gjør. Jesus viser en styrke og vilje til at Gud plan og nye skal gjennomføres. Videre kan vi se at de har tatt om klame hans, dette er en referanse til kan finne igjen i Salmenes bok i det gamle testamente; salme 22, dette har altså blitt profetert tidligere i historien.

litt senere i teksten har Jesus en samtale med dængene, han henvender seg til den ene dængen og sier: „sannelig, jeg sier deg: I dag skal du være med meg i paradiset.“ Gjennom hele livet og evangeliet har Jesus oft henvendt seg til de som

Emnekode : REh-101
Kandidatnr. : 7054
Dato : 28.11.2013
Ark nr. : 7 av 8

⊗ Det er også et evangelium. Evangelierne skulle fremme en god nyhet, og gjennom
hvoras fremtidsdram med en troens perspektiv

Emnekode : REL-101
Kandidatnr. : 7054
Dato : 28.11.2013
Ark nr. : 8 av 8

ikke er alluskremer for Gudspne, de som er utt "munde" i samfunnet. Også på korsut gjer de oss dulle og vnr sin storhet.

Eter dette fortell du om saltformarkelsen som kom over landet, og hvordan forhenget i tempelet retnet. Også dette kan vi lese om i Det gamle testamente ut, hvordan Joel skriver at det skal skje en saltformarkelse i sammenheng med Muslans død (?), og igjen i Salmenes kan vi nse til at forhenget retnet. Saltformarkelsen kan vere kilde på at noe ondt eller godt skal skje, noe uanst -märke. Forhenget i tempelet var et skulle inn til det helligste hellige, da det retnet er det ikke lenger noe skulle mellom prestene og det helligste. Dette kan vere kilde på at skillet mellom Gud og menneskene ble knutt med deas død.

deas siste ord på korsut ifølge lukkaevangeliet er: "Far, i dine hender overgir jeg meg min and". Dette vnr også noe av den religiøse betydningen med teksten, hvordan deas som Gud sann fullfører Guds vilje og dør på korsut. Eter dette følger en epriode hvor offiseren priser Gud og folket slo sig på knyret. Kan virke som de ble med tro i det deas kristen døde, nå forstod de at han snakket sant.

På lik linje som i resten av evangeliet vnr også deas her styrke og trohet mot Gud og hans vilje. Henvisningene til tidligere bibeltexter kan vere med på å forsterke sammenhengen i troen og sammenhengen til tekstene i Det gamle testamente.

En hellig tekst er ikke hellig på grunn av en kvalitet i teksten, men på grunn av den relasjonen en gruppe har til teksten. De kristne har en relasjon til denne teksten, de tror på deas kristen som Gud sann, og gjennom daden på korsut, døde han for alle mennesker. Dette er med på å understreke betydningen av det religiøse budskapet i teksten.